

Lapsi – ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE)/kuvaus verkkopalvelun ja muun viestinnän uudistamisen tueksi

Mitä sisältävät LAPEn neljä kehittämiskokonaisuutta?

Muutostyö painottuu alueilla kunkin maakunnan valitsemaan kehittämiskokonaisuuteen. Kahdeksan maakunnan alueella tehdään muutostyötä kaikissa neljässä kokonaisuudessa.

1. Perhekeskustoimintamalli verkostoi lapsiperheiden palvelut toimivaksi kokonaisuudeksi. Perhekeskus on mukana elämässä. Kun perhe voi hyvin, niin lapsi voi hyvin.

- Perhekeskus on tarkoitettu kaikille
 - Kehittämistyö on aloitettu alle kouluikäisistä lapsista ja heidän perheistään.
 - Perhekeskus tarjoaa palveluja myös kouluikäisille ja heidän vanhemmilleen.
 - Monessa maakunnassa palveluja kehitetään myös nuorille.
- Perhekeskuksessa vahvistamme lasten, nuorten ja perheiden voimavaroja
 - Kohtaamme perheet aidosti kuunnellen ja heitä kunnioittaen
 - Lapset, nuoret ja perheet kokevat olevansa osallisia omassa asiassaan
- Perhekeskuksessa tuomme apua ja tukea lasten ja perheiden lähelle kaikkien toimijoiden yhteistyöllä. Tarjoamme tukea muun muassa vanhemmuuteen, parisuhteeseen, yksinäisyyteen, sovinnolliseen eroon ja perheväkivallan ehkäisyyn:
 - Vahvistamme perheen vuorovaikutussuhteita tuomalla näyttöön perustuvat [vanhemmuuden tuen](#) menetelmät eri alojen ammattilaisten saataville

- Erotilanteessa tuemme vanhemmuuden jatkumista parisuhteen päättymisen jälkeenkin: [vanhemmuussuunnitelma](#) auttaa vanhempia etsimään lapsen edun mukaisia ratkaisuja.
- Perheväkivallan ehkäisyyn luomme verkostoivia kaikkia toimijoita sitouttavia [toimintamalleja](#).
- Huolehdimme puheeksi ottamisesta ja tarpeiden arvioinnista ja järjestämme apua nopeasti
 - Lapsen, nuoren ja perheen tarvitsemaa tukea ja apua arvioidaan yhdessä heidän kanssaan ja sitä tarjotaan viiveettä.
 - Paljon palveluita tarvitsevalla lapsella, nuorella ja perheellä on oma työntekijä, joka ottaa vastuun palvelujen koordinoinnista ja jatkuvuudesta.
- Perustamme jokaiseen perhekeskukseen avoimia kohtaamispaikkoja
 - Ne mahdollistavat vanhempien keskinäisen tuen ja vähentävät yksinäisyyttä
 - Ne tarjoavat toimintaa, joka suunnitellaan vanhempien kanssa vastaamaan heidän ja heidän lastensa tarpeita.
- Perhekeskus verkostoi nykyisin hajallaan olevat palvelut helposti perheiden saataville
 - äitiys- ja lastenneuvolan, muita terveystalvueluita, kotipalvelun, perhetyön, perheneuvolan, lapsioikeudelliset palvelut, varhaiskasvatuksen, maahanmuuttajaperheiden kotoutuksen, kuntoutuksen sekä järjestöjen ja seurakuntien työn.
 - Erietyispalvelujen tuki jalkautetaan peruspalvelujen tueksi.
- Saamme perhekeskuksesta hyvin toimivan kokonaisuuden, kun
 - yhteen sovitamme toimijoiden työn ja vahvistamme heidän osaamistaan
 - uudistamme toimintakulttuurin ja
 - koordinoimme kokonaisuuden.
- Kansallisten linjausten mukaisesti kehitettävä perhekeskustoimintamalli otetaan käyttöön osaksi kuntien, tulevien maakuntien sekä järjestöjen ja seurakuntien toimintaa koko Suomessa.
- Työ on käynnissä kaikissa Suomen maakunnissa.

2) Varhaiskasvatus, koulut ja oppilaitokset tukevat oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia. Hyvinvoiva lapsi oppii ja kasvaa. Oppimisen ilo avaa näköaloja.

- Hankkeita on käynnissä 11 maakunnassa ja pääkaupunkiseudulla.
- Lisäämme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta varhaiskasvatuksessa, koulussa ja oppilaitoksissa tukemalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä kaverisuhteita.
 - Kehitetään kiusaamisen vastaisia toimintamalleja. Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut työryhmän pohtimaan kiusaamisen ehkäisyä ja koulurauhaa. Sen tehtävä kattaa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, toisen asteen koulutuksen ja keinojen etsimisen puuttua kiusaamiseen ja ehkäistä kiusaamista ([Hankeikkuna](#))
 - [KiVa Koulu](#) -ohjelman toimeenpanoa, vertaissovittelua ja tuki- ja kummioppilas- sekä tutortoimintaa vahvistetaan. LAPEn tutor-toiminnalla tarkoitetaan oppilastutoreita.
- Lapsia ja nuoria kuullaan päätöksenteossa ja heidän toivomaansa harrastustoimintaa tuodaan koulujen tiloihin ja koulupäivän yhteyteen.
 - Edistetään lasten ja nuorten vapaa-ajan toimintaa ja tuetaan mahdollisuuksia tasapuoliseen harrastamiseen. Työryhmän esitys ”[Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen](#)”
 - Toteutetaan vuosittainen valtakunnallinen koululaiskysely lasten ja nuorten harrastustoiveista. Harrastustoiveiden mukaisesti ministeriö avustaa harrastetuntien järjestämistä koulupäivän yhteydessä ([OKM, lastenkulttuuri](#)).
- Kannustamme kaikkia lapsia osallistumaan varhaiskasvatukseen.
 - Jokaiselle perhepäivähoidossa ja päiväkodissa olevalle lapselle laaditaan lapsen oma [varhaiskasvatussuunnitelma](#).
 - [Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennetaan](#).
 - Hallitus käynnistää kokeilun viisivuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta yhteistyössä kuntien kanssa.
 - [Lastentarhanopettajien koulutusmääriä lisätään](#).
- Opiskeluhooltoon luodaan uusia toimintamalleja, jotta lapset ja nuoret saavat tulevaisuuden kunnissa ja maakunnissa oikea-aikaista ja tarpeenmukaista tukea.
 - Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja kehitetään lapsi- ja nuorisolähtöisesti. Ammattilaiset tekevät monialaista yhteistyötä, jotta palvelut

säilyvät lapsille ja nuorille yhtenä kokonaisuutena riippumatta niiden järjestäjästä.

- Laaditaan koulutusasteittain valtakunnalliset opiskeluhuoltoryhmien työskentelymallit. Mallin laatimista varten kootaan monialainen työryhmä. Lapsilla, nuorilla, vanhemmilla ja opiskeluhuollon toimijoilla on mahdollisuus osallistua mallien kehittämistyöhön.
- Oikeus oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisiin [psykologi- ja kuraattoripalveluihin](#) laajennetaan koskemaan kaikkia ammatillista perustutkintoa suorittavia opiskelijoita sekä valmentavassa koulutuksessa olevia opiskelijoita.
- Toteutetaan syksyllä 2017 ja keväällä 2018 Opetushallituksen, AVlen ja THL:n järjestämä [koulutuskierron](#) oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin liittyvistä muutoksista.
- Vaativan erityisen tuen kehittämissuunnan [ehdotuksilla](#) pyritään turvaamaan jokaisen oppilaan oikeus saada opetusta jokaisena esiopetus- ja koulupäivänään, aina kun se oppilaan terveydentila huomioon ottaen on mahdollista.

3) Sovitamme erityistason palvelut yhteen ja tuomme apua, tukea ja hoitoa lähemmäs vaikeassa asemassa olevia lapsia, nuoria ja heidän perheitään.

Varmistamme, että erityistason ja myös kaikkein vaativimpia palveluita on saatavilla yhdenvertaisesti koko maassa silloin, kun niitä tarvitaan.

- Erityistason palveluita uudistetaan 16 maakunnan alueella. Suomeen perustetaan viisi kaikkien vaativimpien palveluiden osaamis- ja tukikeskusta (Helsinkiin, Kuopioon, Ouluun, Tampereelle ja Turkuun).
- Vaikeissa elämäntilanteissa elävät lapset ja nuoret saavat parhaan mahdollisen avun ja palvelut yhdenvertaisesti erilaisten ammattilaisten yhteistyöllä kaikkialla Suomessa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi erikoissairaanhoidon, lastensuojelun, perhekeskuksen, varhaiskasvatuksen tai perusopetuksen ja järjestöjen palveluiden tiivistä yhdessä toimimista. Erityistason tarjoamat palvelut toteutetaan mahdollisimman usein osana perheen peruspalveluja

tai lapsen tai nuoren lähiyhteisöissä, kuten varhaiskasvatuksessa, koulussa ja oppilaitoksissa. Osaamis- ja tukikeskusten palvelut tuodaan erityis- ja peruspalveluiden avulla lähemmäs lasta tai nuorta ja hänen perhettään aina kun mahdollista

- Lastensuojelua uudistetaan ihmissuhteita vahvistavaksi ja ihmissuhteiden jatkuvuutta turvaavaksi. Lastensuojelutyössä vahvistetaan monitoimijaista yhteistyötä ja perheterapeutista osaamista oikeusturvaa unohtamatta.
- Lastensuojelussa mahdollistetaan tiivis, kohtaava työskentely lasten ja perheiden kanssa sekä huolehditaan lasten ja nuorten mahdollisuuksista vaikuttaa ja tulla kuulluksi omissa asioissaan.
- Sijaishuollon järjestämiseen, tuottamiseen, valvontaan ja laadun arviointiin luodaan yhdenmukaiset periaatteet.
- Osaamis- ja tukikeskuksiin koottavia tai niihin verkostoituvia palveluita ovat osa vaativimmasta lasten ja nuorten erikoissairaanhoidosta, vaativin lastensuojelu, lasten ja nuorten oikeuspsykiatria, koulukodit ja muut monialaista asiantuntemusta edellyttävät lasten, nuorten ja heidän perheidensä vaativat palvelut. Lisäksi keskuksat osallistuvat tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoimintaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

4. Toimintakulttuuri uudistuu lapsen oikeuksiin ja tietoon perustuvaksi myös hallinnossa ja päätöksenteossa: yhdessä kohti lapsilla ja nuorille hyvää kuntaa ja maakuntaa. Paremmalla tiedolla saamme aikaan parempia päätöksiä. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus.

- Pilotimme kuudessa maakunnassa [UNICEFin tuella](#) [Lapsiystävällisen maakunnan –toimintamallia](#) ja luomme ohjeistuksen jatkoon
- Edistämme lapsiystävällisiä toimintamalleja kymmenessä maakunnassa ja lisäämme aikuisten ja lasten tietoisuutta lapsen oikeuksista.

- Tuemme toimintakulttuurin uudistumista lapsi- ja perhelähtöiseksi [Luo luottamusta – suojele lasta -verkkokoulutuksen ja -oppaan](#) avulla
- Koulutamme ja annamme kuntien ja maakuntien toimijoille välineitä päätösten [lapsivaikutusten arviointiin](#) sekä lasten ja nuorten mielipiteiden selvittämiseen. Kehitämme lapsivaikutusten arviointimallia yhdessä kuntien ja maakuntien toimijoiden kanssa.
- Yhteensovitamme [lapsilähtöistä julkisten menojen budjetointia](#) eli lapsiin kohdistuvien menojen seurantaan yli kuntien ja tulevien maakuntien hallintorajojen osana sote-seurantaan liittyvää kansallista kehittämistyötä Näin luomme kustannusvaikuttavuuden seurannan välineitä uuteen toimintaympäristöön. ([linkki lapsibudjetoinnin työpajaan](#))
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos uudistaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurannan [tietopohjaa](#). Annamme kuntien ja maakuntien päättäjille välineitä suunnitella, seurata ja raportoida eri taustaisten ja eri-ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista aiempaa kattavammin.
- Perheystävällisten työpaikkojen toimintamallit tukevat työn ja muun elämän yhteensovittamista kuudessa maakunnassa .Tietoa levitetään koulutuksella valmennuksella ja vertaisryhmätoiminnalla. [Väestöliitto](#) ja [Työterveyslaitos](#) kouluttavat ja valmentavat työyhteisöjä. Lisäksi [KUNTEKO](#) tarjoaa [perheystävälliset kuntatyöpaikat](#) -kehittämisen- ja oppimisverkoston.